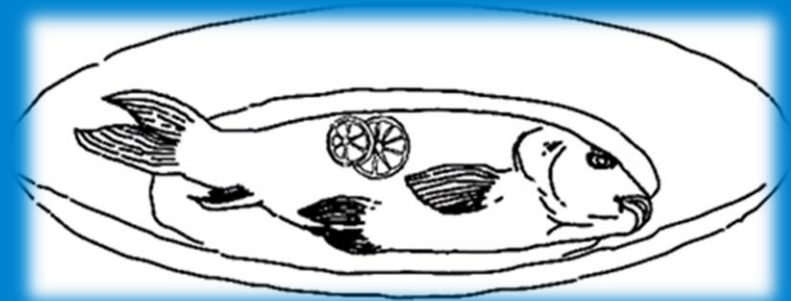

MAAELUMINISTEERIUM

Kuidas toit keskkonnahoidlikult talust taldrikule jõuab?

Keskkonnakomisjon
27. oktoober 2020

Rohelepe on tegevuskava EL kestlikuks majanduskasvuks

EL majandus peab muutuma tänapäevaseks, ressursitõhusaks ja konkurentsivõimeliseks, kus

- 2050. aastaks puudub kasvuhoonegaaside netoheide
 - majanduskasv on lahutatud ressursikasutusest
 - mitte kedagi ega ühtki piirkonda ei jäeta kõrvale
- Kliima- ja keskkonnaprobleemid kõikides poliitikavaldkondades tuleb muuta võimalusteks
- liikumisel ringmajanduse suunas on ressursside kasutamine tõhusam ning olulised on bioloogilise mitmekesisuse taastamine ja saaste vähendamine

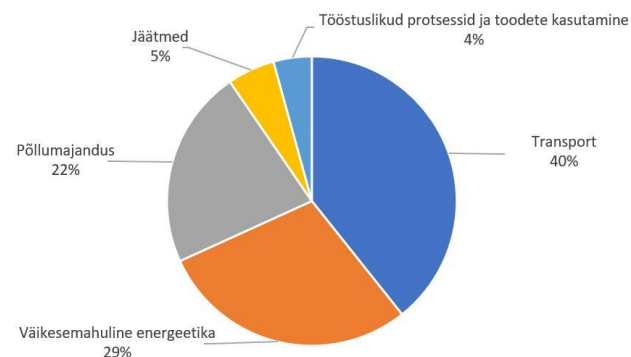
Roheleppe raamistikus:

- Erinevad kliimaettepanekud (nt Euroopa kliimaseaduse kohta, et tagada aastaks 2050 EL kliimaneutraalsus või kava suurendada vastutustundlikul viisil ELi 2030. aasta kliimaeesmärki vähemalt 50 %, isegi kuni 55 %)
- Strateegia Talust taldrikule, mille eesmärk on muuta meie toidusüsteemid kestlikumaks
- ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegia, mille eesmärk on kaitsta meie planeedi loodusvarasid

Kasvuhoonegaaside heide põllumajandussektoris

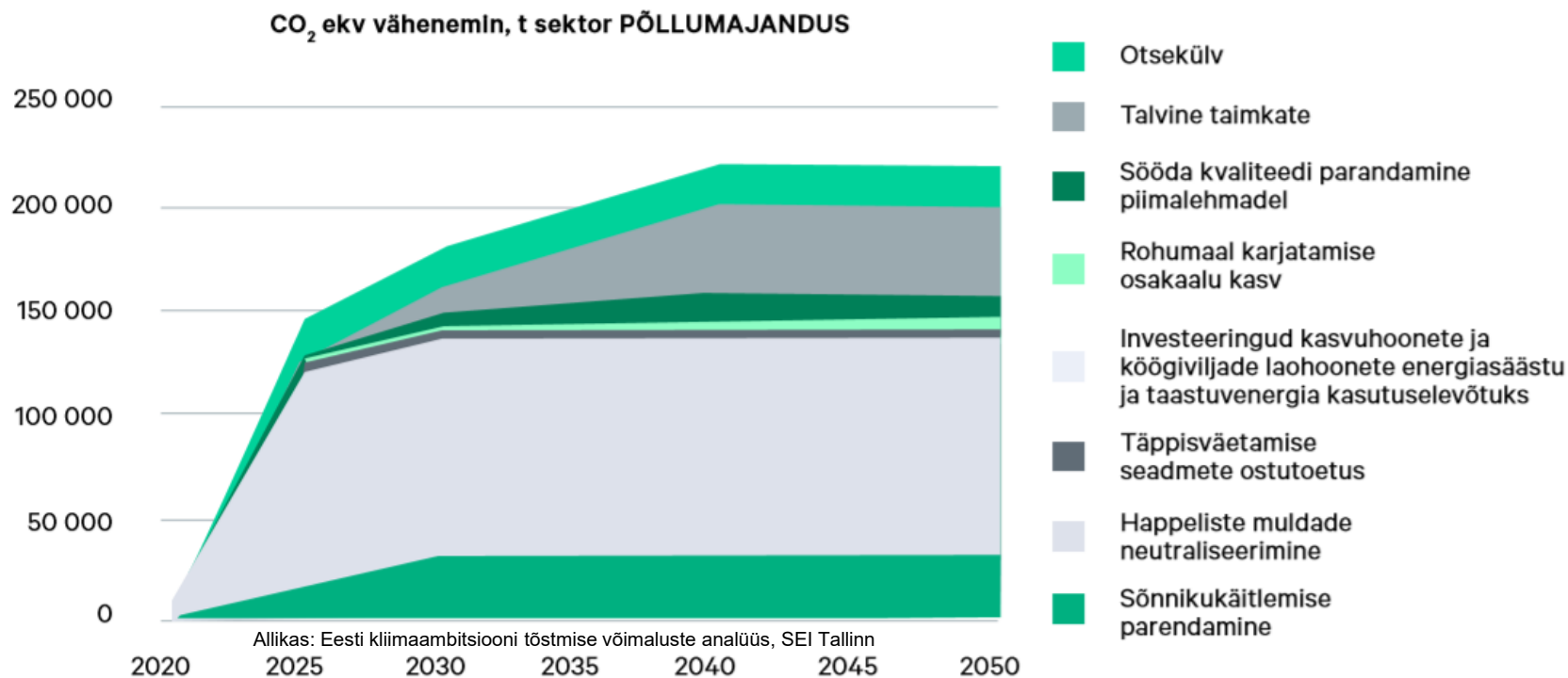
KHG heide põllumajanduses moodustab
7,2% summaarsest heitkogusest (2018)
22% kogu jagatud kohustuse määruse
(ESR) sektorite KHG heitest (2017)

Jagatud kohustuse määrus (ESR, Effort
Sharing Regulation) seab eesmärgiks -
13% KHG 2030. aastaks võrreldes 2005.
aastaga

ESR sektorite KHG heide 2017. aastal

Potentsiaalsed põllumajandusmeetmed ja nende mõju KHG heite vähendamisele

2030. aasta kliimaeesmärgi suurendamine

2030. aasta kliimaeesmärkide saavutamisel on oluline

- Tagada toidujulgeolek ja toiduga varustatuse kindlus
- Vältida põllumajandustootjate konkurentsivõime halvenemist
- Kasutusele tuleb võtta metoodika, mis arvestab kasvuhoonegaaside inventuuris võimalikult suurel määral põllumajandussektori pingutusi (keskkonnasõbralike põllumajanduspraktikate, keskkonnainvesteeringute ja täppisviljeluse mõju) keskkonnamõju vähendamisel

Roheleppe raamistikus:

- Erinevad kliimaettepanekud (nt Euroopa kliimaseaduse kohta, et tagada aastaks 2050 EL kliimaneutraalsus või kava suurendada vastutustundlikul viisil ELi 2030. aasta kliimaeesmärki vähemalt 50 %, isegi kuni 55 %)
- **Strateegia Talust taldrikule**, mille eesmärk on muuta meie toidusüsteemid kestlikumaks
- **ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegia**, mille eesmärk on kaitsta meie planeedi loodusvarasid

Talustaldrikule on Euroopa rohelise kokkuleppe keskmes olev strateegiline suunisdokument...

...mis keskendub tarbijate, tootjate, kliima ja keskkonnale sobiliku toidusüsteemi ülesehitamisele kogu ahelas:

- kestlik toidutootmine
- kestlikud toiduainete töötlemise, hulgi- ja jaemüügi, majutus- ja toitlustusteenused
- kestlikult toodetud toidu tarbimise edendamine ning tervislikule ja kestlikule toitumisele üleminek
- toidukao ja toidujäätmete tekke vähendamine

Strateegiaga on kaasas täpsem tegevuskava 27 tegevusega, et soovitud eesmäärke saavutada.

Konkreetsed

eesmärgid

põllumajandusele

Vähendada **taimekaitsevahendite** kasutamist ja seotud riske 50% võrra ning vähendada ohtlikumate taimekaitsevahendite kasutamist 50% võrra.

Vähendada **toitainete kadu** vähemalt 50% võrra, mis toob omakorda kaasa väetise vähenemise 20% võrra 2030. aastaks.

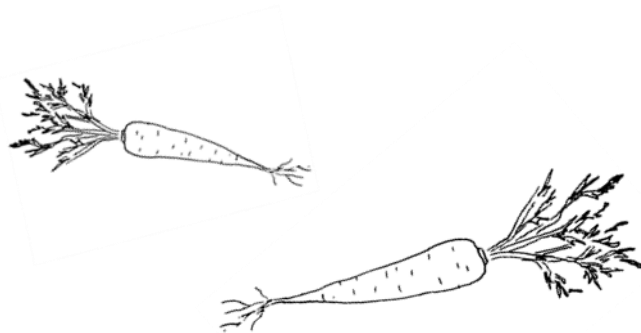
Vähendada põllumajandus- ja vesiviljelusloomadel kasutatavate **antibiootikumide** müüki 50% võrra.

Saavutada olukord, kus 25% põllumajandusmaast on kasutuses **mahepõllumajanduses**.

Vähendada 2030. aastaks toidujäätmeid inimese kohta 50% võrra nii jaemüügi kui ka tarbija tasandil

Elurikkuse strateegia on kui Euroopa
rohelise kokkuleppe strateegiline
suunisdokument...

... mõjutab maakasutust ja
põllumajandussektorit enamgi kui Talust
taldrikule

Konkreetsed eesmärgid, sh põllumajandusele (lisaks Talust

Kaitsta vähemalt **30% maismaast** ja merealadest ja luua ökoloogilised koridorid.

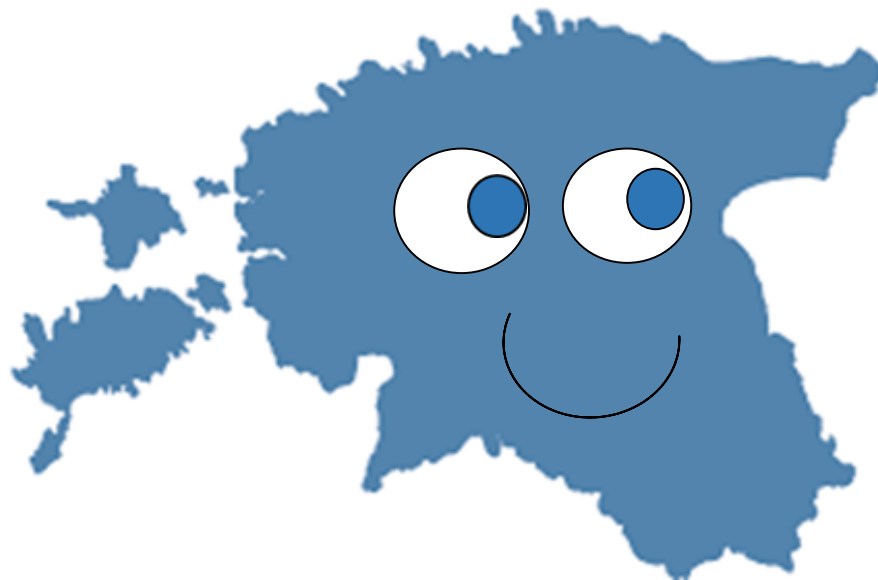
Kaitsta rangelt vähemalt **kolmandikku EL kaitsealadest**, sh põlismetsi.

Taastada aastaks 2030 elupaikade ja liikide kaitsestaatus ja positiivne suundumus ning süsinikurikkad **ökosüsteemid**.

Pöörata **tolmeldajate** arvukuse vähenemine tagasi.

Tagada vähemalt **10% põllumajandusmaa** kaetus **mitmekesiste maastikuelementidega**.

Põllumajanduse ja kalanduse
valdkondlik arengukava 2030 vaatab
roheleppega üldioontes samas
suunas

ÜPP 2021-2027 eesmärgid

Horisontaalne eesmärk – sektori kaasajastamine põllumajanduses ning maapiirkondades teadmiste edendamise ja jagamise, innovatsiooni ja digiülemineku abil ning nende kasutuselevõtu ergutamine

Tõhustada arukat, vastupidavat ja mitmekesist põllumajandus-sektorit, mis tagab toiduga kindlustatuse

Edendada keskkonnahoidu ja kliimameetmeid ning panustada liidu keskkonna- ja kliimaeesmärkidesse

Parandada maapiirkondade sotsiaal-majanduslikku olukorda

TAGADA ÕIGLANE
SISSETULEK

SUURENDADA
KONKURENTSIVÕIMET

TASAKAALUSTADA
SUUTLIKKUS
TOIDUAINETE
TARNEAHELAS

KLIIMAMUUTUSTE
VASTASED
MEETMED

KESKKONNAKAITSE

SÄILITADA
MAASTIKUD JA
BIOLOOGILINE
MITMEKESISUS

TOETADA
PÕLVKONDADE
VAHETUST

ELUJÕULISED
MAAPIIRKONNAD

KAITSTA TOIDU JA
TERVISE KVALITEETI

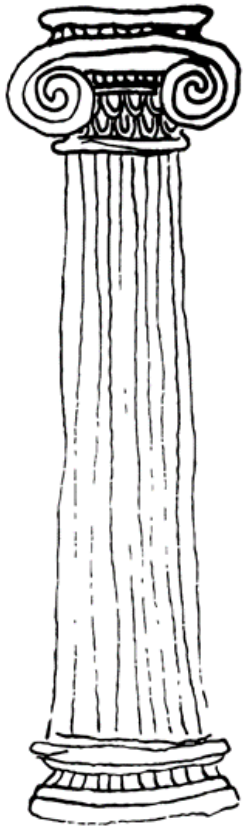

EL eelarve aastateks 2021– 2027

Otsetoetused 2021–2027

- Kõik liikmesriigid saavutavad vähemalt 200 euro/ha taseme 2022. aastaks ja jõuavad 215 euroni/ha 2027. aastaks ... aga
- Otsetoetuste kogumaht Eestile uueks perioodiks on 1,3 miljardit eurot, mis käesoleva perioodiga kasvab u 30%, s.o üle 300 miljoni euro
- Otsetoetuste ümbriku arvutamise aluseks on 2016. aasta pinnad (Eesti puhul 953 tuhat ha)

Otsetoetused 2021–2027

Tootmiskohustusega sidumata otsetoetused:

- põhiline sissetulekutoetus jätkusuutlikkuseks
- täiendav ümberjaotav sissetulekutoetus jätkusuutlikkuseks
- täiendav sissetulekutoetus noortele põllumajandustootjatele
- kliima- ja keskkonnakavad (nn ökokavad)

Tootmiskohustusega seotud otsetoetused:

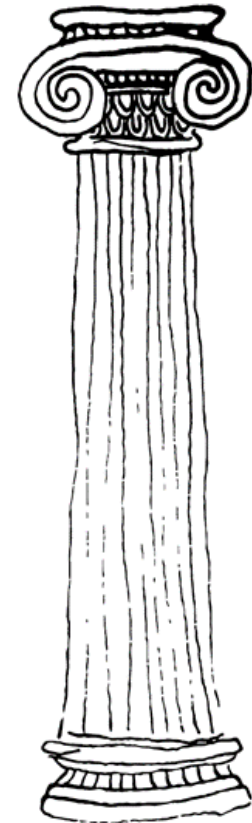
- tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetus
- puuvilla eritoetus

Maaelu toetused 2021–2027

- EAFRD eelarve 635 miljonit eurot, lisandub 64 miljoni eurot taastekavast
- EL vahendite maht kokku ligi 700 miljonit eurot
- Kasvab liikmesriigi osaluse määr – EL 60%, Eesti 40
- EL osalus keskkonna- ja kliimameetmete, EIP ja Leader puhul on kuni 80%. I sambast II sambasse tõstetavate vahendite puhul liikmesriigi poolse

Maaelu areng 2021–2027

- keskkonna-, kliima- ja muud majandamiskohustused
- looduslikud ja muud pindalapõhised piirangud
- teatavatest kohustuslikest nõuetest tulenevad piirkondlikud ebasoodsad tegurid
- investeeringud
- noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine ja põllumajandusettevõtlike stardiabi
- riskijuhtimismeetmed
- koostöö
- teadmiste vahetamine ja teave

MFF muud elemendid

- Sannastevaheline paindlikkus – I sambast võimalik II sambasse tõsta 25% + 15% keskkonna- ja kliimameetmetele + 2% noortele suunatud meetmetele.
- II sambast võimalik I sambasse tõsta 25% (30% liikmesriikide puhul, kelle otsetoetused alla 90% EL keskmisest)
- *Capping* – rakendamine vabatahtlik liikmesriikidele, algab 100 000 eurost, kohaldub ainult baassissetulekutoetusele, võimalik tööjõukulud maha arvata
- Keskkond ja kliima – 40% ÜPP eelarvest peaks

Strateegiakava ettevalmistus Eestis

Strateegiakava juhtkomisjon

Komisjoni ülesanded:

- kujundada Eesti seisukohad Euroopa liidu ühise põllumajanduspoliitika maaelu arengu toetuste andmist reguleerivate õigusaktide kohta
- koordineerida ÜPP strateegiakava koostamist, teha ettepanekuid ja kujundada seisukoht ÜPP strateegiakava kohta enne kava esitamist Vabariigi Valitsusele

Strateegiakava juhtkomisjon on kohtunud kolmel korral:

21.06.2019 –ülevaade ÜPP strateegiakava ülesehitusest ja võimalustest ning ÜPP strateegiakava SWOT-analüüsist ja kindlaksmääratud vajadustest erieesmärkide lõikes

03.10.2019 –sekkumisstrateegia, kavandatavad sekkumised kõigi erieesmärkide lõikes ning sekkumiste detailseks väljatöötamiseks moodustatud töögruppide töökorraldus

13.10.2020 –ÜPP strateegiakava protsessid EL-s ja Eestis ning ülevaade otsetoetuste sekkumistest

28.10.2020 ja sealt edasi tutvustatakse kõiki teisi sekkumisi

Mis toimus 2019 oktoobrist -2020 oktoobrini?

AKIS

Tingimuslikkus ja
IAKS

Biomajandus

Metsandus

Sissetulekud ja
riskijuhtimine

Konkurentsivõime

Ühistegevus ja
koostöö

Keskkonnasõbralik
ud praktikad

Poollooduslikud
kooslused

Geneetilised
ressursid ja
ajandus

Loomsed
geneetilised
ressursid

Loomade tervis ja
heaolu

Lupjamine

LEADER

Maapiirkonna
ettevõtlus

Hindamine

Keskkonnamõjude
strateegiline
hindamine ehk KSH
Läbiviija ELLE OÜ

Eelhindamine
Läbiviija EMÜ

Finantsvahendi
eelhindamine

- Läbiviija Eesti Maaülikool

Ühikumäärade
arvestamine

- Põllumajandus-
uuringute Keskus

Mis on roheline
arhitektuur ja milline on
strateegiakava
keskkonnaambitsioon?

Keskkonnahoiu ja kliimameetmete edendamine ning EL keskkonna- ja kliimaeesmärkidesse panustamine

Panustada **kliimamuutuste** leevendamisse ja nendega kohanemisse ning **säästvasse energiasse**

Edendada säästvat arengut ja selliste loodusvarade tõhusat majandamist nagu **vesi, muld ja õhk**

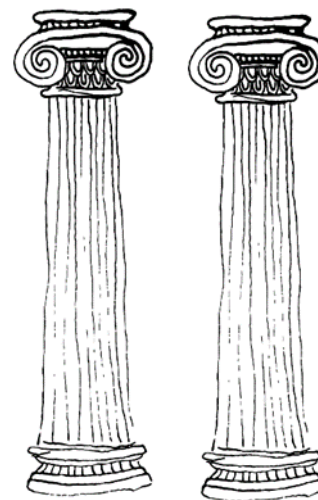
Panustada **elurikkuse** kaitsesse, edendada **ökosüsteemi teenuseid** ning säilitada **elupaiku ja maastikke**

Roheline arhitektuur

Tingimuslikkus (kohustuslik „vundament“)

Kliima- ja keskkonnakavad ehk ökokavad (I samba toetuskeemid)

Keskkonna-, kliima- ja muud halduskohustused (II samba toetuskeemid)

Tingimuslikkus seob ÜPP toetuste täies mahus maksmise maakasutuse, põllumajandustootmise ja põllumajandusliku tegevusega seotud nõuete järgimisega.

maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise standardite (HPK)

rakendamiseks leiavad liikmesriigid enda vajadusest lähtuvalt iga EL tasandil kehtestatud standardi kohta riikliku nõude. Eestis seni kehtestatud vastava ministri määrusega.

majandamisnõuded (KM)

põhinevad ELi direktiividel ja määrustel ning puudutavad valdkondi nagu veekaitse, elurikkus, toiduohutus, loomade identifitseerimine ja registreerimine, loomahaigused, taimekaitsevahendid ning loomade heaolu. Direktiivide nõuded rakendab iga liikmesriik oma õigusaktidega.

Keskkonnatoetuste põhimõtted ei ole muutunud:

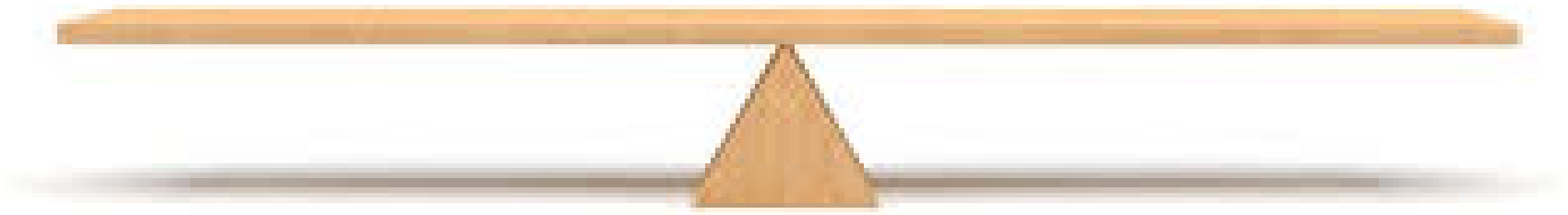
- Rakendamine on liikmesriigile kohustuslik
- Meetmed on põhjendatud – põhinevad EL, riigi ja piirkondlikel vajadustel
- Toetada saab vaid täiendavaid tegevusi
- Kompenseeritakse saamata jäänud tulu ja lisakulud
- Vastavalt sambale kas ühe- või mitmeaastased (enamasti viie- kuni seitsmeaastased) toetuskeemid

Lihtne, aga eesmärgipärane?

Individuaalne, aga kõigile sobiv?

Paindlik, aga kontrollitav?

Lihtsad nõuded, aga
ambitsioonikas eesmärk?

Keskkonnatoetused – ESIALGNE, TG töö

Ökokavad tulemus!

- Keskkonnapraktikate ökokavad
- Tolmeldajate tugiala
- Ökoalad
- Ökosüsteemiteenuste säilitamine põllumaal
- Mahepõllumajanduse ökokava

Keskkonna- ja

kliimakoostused

- Keskkonnasõbralik majandamine
- Keskkonnasõbraliku puuvilja- ja marjakasvatuse toetus
- Kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus

- Mulla- ja veekaitsetoetus
- Mahepõllumajandusele ülemineku toetus
- Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus
- Väärtusliku püsirohumaat säilitamine
- Karjatatavate rohumaade toetus
- Ohustatud tõugu loomapidamise toetus
- Loomade heaolu toetus
- Mahepõllumajandusloomade heaolu toetus
- Lupjamine

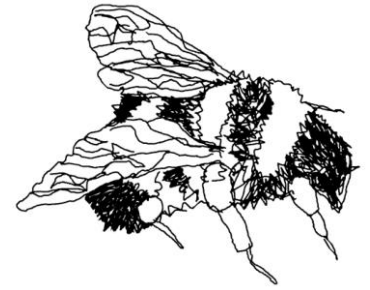
Üleminekuperiood

- **MAKid 2014–2020** pikenevad üleminekuperioodiks. Võimalik rakendada 2014–2020 perioodi meetmeid, kasutades selleks uue perioodi vahendeid
- **Otsetoetused** – 2020. aastal ÜPTskeemi rakendavad LR-d saavad sellega jätkata. Jätkata saab vabatahtlike põllumajandustootmisega seotud toetustega, sh võimalik tingimusi muuta. LR-dele, kes on aastatel 2015–2020 maksnud riiklikke üleminekutoetusi, antakse võimalus seda teha ka üleminekuaastatel.

MAAELUMINISTEERIUM

Aitäh!